

G CONSELLERIA
O MEDI AMBIENT,
I AGRICULTURA
B I PESCA
/ COMISSIÓ
MEDI AMBIENT
ILLES BALEARS

Exp.: CMAIB 215E/2016
Document: Informe tècnic
Emissor: CMAIB/MAVC
Promotor: Direcció Insular de Territori i
Paisatge del Consell de Mallorca
Òrgan substantiu: Ple del Consell de
Mallorca

Informe tècnic per a la determinació de l'abast de la Revisió del Pla Especial d'Ordenació i Protecció de la Ruta de Pedra en Sec

Antecedents

1. En data 19 de desembre de 2016 el secretari tècnic del Consell de Mallorca tramet a la CMAIB *"Sol·licitud d'iniciació del tràmit ambiental per a la Revisió del Pla Especial d'ordenació i de protecció de la ruta de pedra en sec"*. Consta a l'ofici que *"En aplicació dels articles 17 i 18 de la Llei 21/2013, de 9 de desembre, d'avaluació ambiental, adjuntem la documentació necessària per a la iniciació de la corresponent avaluació ambiental ordinària, conformada per una memòria preliminar i un esquema de document inicial estratègic (en format paper i digital)"*.
2. El 9 de febrer de 2017 l'òrgan ambiental va realitzar consulta a les administracions públiques afectades, segons el que preveu l'art. 19 de l'esmentada llei; el present informe s'emet una vegada transcorreguts els 45 dies que es preveuen a l'esmentat article.

Resum de la Memòria preliminar (desembre de 2016)

El Pla Especial d'Ordenació i Protecció de la Ruta de Pedra en Sec (PERPS) va ser aprovat definitivament pel Ple del Consell de Mallorca en data 21 de maig de 2015. Amb l'esperit de millorar el seu contingut, s'estableix la necessitat de realitzar-hi determinats canvis substancials, amb la finalitat següent:

- 1) Millorar el traçat, per tal d'augmentar la seguretat dels usuaris, la viabilitat i l'interès patrimonial i paisatgístic del recorregut.
- 2) Donar resposta a les peticions d'inclusió de noves variants dels Ajuntaments de Banyalbufar, Palma, Puigpunyent, Calvià, Esporles, Lloseta, Mancor de la Vall, Santa Maria i Bunyola.
- 3) Millorar la normativa.
- 4) Adequar la compatibilitat d'usos, amb criteris de seguretat, sostenibilitat dels camins i respecte del medi ambient.
- 5) Incloure un règim sancionador.
- 6) Incloure el patrimoni a l'entorn de la Ruta.
- 7) Modificar l'estudi econòmic i financer.

El Pla Especial de la Ruta de Pedra en Sec es fonamenta en la necessitat de comptar amb un document de caire jurídic que determini el traçat, els usos i les actuacions que permetin preservar els seus valors i acomplir els seus objectius.

La Ruta de Pedra en Sec discorre per la Serra de Tramuntana de Mallorca, pels termes municipals d'Andratx, Calvià, Puigpunyent, Estellencs, Banyalbufar, Esporles, Palma, Valldemossa, Bunyola, Alaró, Santa Maria del Camí, Mancor de la Vall, Lloseta, Deià, Sóller, Escorca i Pollença.

Els criteris per a la selecció del traçat de la Ruta de Pedra en Sec són: titularitat, dificultat, seguretat, fragilitat, connectivitat, aptitud i interès.

Les etapes de la Ruta de Pedra en Sec són:

1. Port d'Andratx – Coma d'en Vidal = 28,34 km
2. Coma d'en Vidal – Esporles = 20,03 km
3. Esporles – Can Boi = 19,19 km
4. Can Boi – Muleta = 11,20 km
5. Muleta – Tossals Verds = 27,86 km
6. Tossals Verds – Son Amer = 12,00 km
7. Son Amer – Pollença = 17,75 km
8. Pollença – Formentor = 29,22 km

Les variants de la Ruta de Pedra en Sec són:

1. Variant A. S'Arracó = 9,03 km
2. Variant B. Galatzó = 7,92 km
3. Variant C. Calvià = 17,88 km
4. Variant D. Galilea = 6,00 km
5. Variant E. La Vileta = 10,71 km
6. Variant F. Torre des Verger = 1,92 km
7. Variant G. Son Sanutges = 3,52 km
8. Variant H. Universitat = 12,02 km
9. Variant I. Castell d'Alaró = 50,06 km
10. Variant J. Palmanyola = 2,90 km
11. Variant K. Pla des Pouet = 7,02 km
12. Variant L. Santa Maria del Camí = 10,37 km
13. Variant M. Pas Llis = 4,84 km
14. Variant N. Sa Costera = 34,72 km
15. Variant O. Mancor de la Vall = 13,15 km
16. Variant P. Carretera vella de Lluc a Pollença = 8,23 km
17. Variant Q. Puig de Maria = 3,90 km

La Ruta de Pedra en Sec està concebut com un itinerari senderista i la marxa a peu serà l'ús principal. En alguns trams es permet el trànsit de cavalls, bicicletes o vehicles a motor que es restringirà o prohibirà quan sigui incompatible amb la pràctica del senderisme, la seguretat dels vianants, les característiques físiques i la fragilitat del camí, la fragilitat del medi natural o les limitacions establertes per la normativa que li sigui d'aplicació. S'adjunta a

la Memòria una taula amb la fragilitat i els usos permesos per etapes, variants i trams de la Ruta de Pedra en Sec.

També s'adjunta una taula amb els accessos possibles des de carreteres o nuclis urbans i una descripció dels serveis existents d'interès pels senderistes.

A més del traçat, a l'àmbit de la Ruta de Pedra en Sec s'inclouen:

- a. Els elements del patrimoni natural, històric, artístic i etnològic que formen part del seu recorregut i que s'especifiquen en el Pla Especial.
- b. Les infraestructures de serveis i equipaments complementaris a la Ruta, que consisteixen en refugis i altres hostatges, instal·lacions, aparcaments, ponts, passarel·les, baranes i elements de senyalització, entre d'altres.
- c. Una zona de protecció de 3 metres a banda i banda del límit exterior dels camins que conformen la Ruta, que garanteixi la qualitat paisatgística de l'itinerari i els seus valors patrimonials i naturals.

Correspon al Consell de Mallorca el desenvolupament, l'execució i la gestió de la Ruta de Pedra en Sec, d'acord amb aquest Pla Especial. La gestió del Pla es podrà dur a terme mitjançant qualsevol de les formes admissibles en dret.

Es preveu comprovar periòdicament l'estat de la ruta així com els impactes produïts, per tal d'aplicar les mesures correctores necessàries per a minimitzar els possibles impactes. Es recolliran dades de l'itinerari i dels usuaris: dades de freqüentació dels camins, enquestes als usuaris sobre el grau de satisfacció i demandes de millora i seguiment de l'estat de la ruta mitjançant una fitxa de control (té en compte l'estat dels camins i dels elements annexes, els elements patrimonials, l'entorn natural i la senyalització).

Resum del Document Inicial Estratègic (desembre de 2016)

En aquets document es detallen els objectius de la Revisió del Pla Especial i una anàlisi dels possibles impactes que produirà l'aplicació de la revisió del Pla Especial sobre el medi en la fase operacional i en la fase d'explotació i manteniment.

S'identifiquen les incidències sobre altres plans sectorials o territorials.

S'enumeren els espais Xarxa Natura 2000 per on travessa la Ruta.

Consultes a les Administracions públiques afectades

En compliment de l'article 19 de la Llei 21/2013, el 9 de febrer de 2017 el cap del Servei i el President de la CMAIB sol·liciten informe a les següents Administracions previsiblement afectades perquè es pronunciïn en el termini de 45 dies: Servei d'Aigües Superficials i d'Estudis i Planificació de la DG de Recursos Hídrics, Servei de Gestió Forestal i Protecció del Sòl i Paratge Natural de la Serra de Tramuntana i Servei de Planificació i Servei d'Espècies de la DG d'Espais Naturals i Biodiversitat, Direcció Insular de Cultura i Patrimoni i els

Ajuntaments pels quals transcorre la ruta (Alaró, Andratx, Banyalbufar, Bunyola, Calvià, Escorca, Esporles, Estellencs, Lloseta, Mancor de la Vall, Palma, Pollença, Puigpunyent, Santa Maria del Camí, Selva, Sóller, Valldemossa).

Es comenten a continuació alguns dels aspectes dels informes rebuts a la data de finalització d'aquest informe:

Ajuntament de Palma (informe de 10 d'abril de 2017 RE 8637 de 18/4/2017).

"...no s'ha valorat la possible incidència d'emissions de pols a l'atmosfera quan s'executin noves infraestructures..."

"Quan a la qualitat acústica, no es contempla la necessitat d'establir que el termini de execució del projectes i obres quedi fora de la temporada de cria dels ocells..."

"...es troba a faltar una calendarització de totes les activitats anuals amb la consideració del risc d'incendi, per tal que quedi clar quines activitats es podran realitzar i quines no, segons el perill d'incendi en un moment donat.

Analitzat el punt sobre canvi climàtic, i com tot això podria afectar la ruta. Per exemple, les possibles sequeres i temporades de altes temperatures poden limitar la utilització de la ruta pel risc extrem d'incendi, etc.

No es menciona en cap moment la gestió de residus d'obres generades per l'execució dels projectes que es puguin executar i tampoc de la gestió del residus perillosos procedent de la maquinària d'obres, que es puguin generar. S'hauria d'incloure un apartat que faci la descripció d'aquesta gestió..."

Òrgan gestor del paratge natural de la Serra de Tramuntana de la DG d'Espais Naturals i Biodiversitat (informe de 24 d'abril de 2017)

"...Per a l'habilitació de les diferents etapes i variants ... en cap cas podran obrir-se nous vials i camins, segons estableix l'article 96.2 del PORN, que a més es tracta d'un ús autoritzable ... segons l'article 101.2 del PORN ... l'habilitació de nous senders s'hauran de sotmetre al procediment d'avaluació d'impacte ambiental.

En relació a les possibles afeccions a la Xarxa Natura 2000, s'ha d'acompanyar un estudi de les repercussions ambientals...

Els usos previstos per a la RPS (senderisme, ciclisme i hípica) es consideren com recreatius....Per a realitzar aquestes activitats no és necessària la sol·licitud d'autorització...

...totes les tasques que es realitzin sobre la vegetació hauran de limitar-se a les estrictament necessàries per mantenir visible i practicable l'itinerari de la RPS, afectant a la menor superfície possible.

Per altra banda, per a garantir la qualitat i procedència de les espècies autòctones a utilitzar en les tasques de repoblament, el seu origen hauria de ser el banc de llavors i el viver forestal del Centre Forestal de les Illes Balears (CEFOR)...

...s'identifiquen impactes sobre la fauna debuts al renou provocat pels usuaris i les tasques d'habilitació, senyalització i manteniment, proposant-se com a mesura preventiva tenir en compte les èpoques de nidificació quan es vegin afectats els espais de la Xarxa Natura 2000. Aquestes mesures, que no es concreten, s'han d'estendre indistintament dintre i fora dels espais Xarxa Natura 2000, i entre els mesos de gener a juny, ambdós inclosos.

L'avaluació ambiental estratègica haurà de contemplar, de forma específica, la possible generació de conflictes amb els usos tradicionals de la zona derivats de l'ús de la RPS, atès que segons l'article 2.i del PORN és un objectiu fonamental: "La combinació dels usos tradicionals i altres usos que resultin compatibles amb els objectius de conservació en les finques, ponderant una valoració econòmica i ecològica, d'acord amb l'elevada qualitat ambiental i el necessari desenvolupament harmònic de la zona".

Consideracions tècniques

1. El Pla Especial d'Ordenació i Protecció de la Ruta de Pedra en Sec (PERPS) va ser aprovat definitivament, en la seva primera formulació, pel Ple del Consell de Mallorca en data 21 de maig de 2015 (BOIB núm. 93 de 25 de juny de 2015).

2. El Ple de la CMAIB, en sessió de 17 de desembre de 2014, va Acorda "*En relació a l'avaluació ambiental estratègica: Ratificar en part i rectificar en part l'Acord del Ple de data 22 de desembre de 2010 sobre el Pla Especial de la Ruta de Pedra en Sec, d'acord al document ambiental i a les prescripcions de l'addenda presentada, amb la següent redacció: ...*

ACORDA la conformitat de la memòria ambiental del Pla Especial de la Ruta de Pedra en Sec, sempre que s'incorporin les següents determinacions finals:

A l'article 16, criteris generals per a les actuacions de rehabilitació del medi natural:

a. Els treballs de restauració dels camins i altres rutes no poden suposar la desforestació de cap zona arbrada que no sigui estrictament necessària.

b. Si fos necessària la destrucció d'algun tram de paret seca s'haurà de restaurar.

c. En cas que la restauració d'algun dels trams suposi la posada al descobert de talussos, aquests no podran deixar-se al descobert, sinó que s'hauran de vegetar o protegir amb un marge.

Es recorda que,

- a. En l'execució dels projectes que es derivin del Pla Especial de la Ruta de Pedra en Sec s'hauran de tenir en compte els condicionants establerts en els informes del Servei de Gestió Forestal, de Recursos Hídrics i del PORN de la Serra de Tramuntana.*
- b. El traçat alternatiu presentat per l'ajuntament de Sóller i la delimitació de la zona transitable amb vehicles a motor dintre de la finca pública del Galatzó proposada per l'ajuntament de Calvià no suposen cap impacte ambiental afegit a la proposta del Consell de Mallorca, per la qual cosa, el promotor ha de valorar la conveniència d'introduir les propostes tenint en*

compte el principi de col·laboració entre les administracions públiques establert a l'art. 4 de la LRJ-PAC.

Es recomana que quan es dugui a terme la senyalització dels senders aquesta permeti la ubicació de la manera més fiable possible del km, mitjançant un hito.

En relació a l'afecció a Xarxa Natura 2000

INFORMAR FAVORABLEMENT el Pla Especial d'Ordenació i Protecció de la Ruta de Pedra en Sec, per no tenir una afecció apreciable ni significativa als valors que varen determinar la declaració dels espais Xarxa Natura 2000 presents en el seu àmbit d'actuació (ES5310076, ES5310008, ES5310078, ES5310009, ES5310027, ES5310091, ES5310079, ES5310090, ES5310087, ES5310088, ES0000222, ES0000224, ES0000073, ES0000382, ES0000441 i ES5310093)...”.

3. L'article 9 de la Llei 12/2016, de 17 d'agost, d'avaluació ambiental de les Illes Balears estableix que *“Han de ser objecte d'una avaluació ambiental estratègica ordinària els plans i els programes, i també les modificacions d'aquests, que adoptin o aprovin les administracions autonòmica, insular o local de les Illes Balears, l'aprovació dels quals exigeix una disposició legal o reglamentària o un acord del Consell de Govern quan:*
 - a) *Estableixin el marc per a l'autorització futura de projectes legalment sotmesos a l'avaluació d'impacte ambiental i es refereixin a l'agricultura, la ramaderia, la silvicultura, l'aqüicultura, la pesca, l'energia, la minera, la indústria, el transport, la gestió de residus, la gestió de recursos hídrics, l'ocupació del domini públic maritimoterrestre, la utilització del mitja marí, les telecomunicacions, el turisme, l'ordenació del territori urbà i rural o l'ús del sòl.*
 - b) *Requereixin una avaluació perquè afecten a espais Xarxa Natura 2000 en els termes que preveu la legislació del patrimoni natural i de la biodiversitat”.*
4. L'article 10.5 de la Llei 12/2016, de 17 d'agost, estableix que *“L'anàlisi tècnica de l'expedient s'ha d'efectuar d'acord amb la normativa bàsica estatal d'avaluació ambiental i aquesta llei, i ha d'incloure una referència particular a la integració paisatgística, concretament al compliment de les normes d'aplicació directa en matèria paisatgística que preveuen la legislació territorial i urbanística”.*
5. La major part d'aquesta ruta discorre per l'àmbit del paratge natural de la Serra de Tramuntana i diferents espais de la Xarxa Natura 2000. El PORN de la Serra de Tramuntana preval sobre la normativa d'aquest Pla Especial, d'acord amb el que disposa l'article 18.2 de la Llei 42/2007, de 13 de desembre, de patrimoni natural i de la biodiversitat. En el Document Inicial Estratègic manca avaluar l'impacte de l'ús públic tenint en compte els objectius de conservació de l'espai.
6. El Document Inicial Estratègic estableix que *“Es realitzarà un anàlisi de les alternatives possibles, incloent l'alternativa zero”* però un cop revisat el contingut es veu que només s'analitza l'alternativa zero, no consten més alternatives.
7. El Document Inicial Estratègic fa referència a mesures preventives i correctores però després no es concreten.

Conclusió

Revisada la documentació presentada el 19 de desembre de 2016, d'acord amb l'art. 18 de la Llei 21/2013, de 9 de desembre, d'avaluació ambiental i l'art. 10 de la Llei 12/2016, de 17 d'agost, d'avaluació ambiental de les Illes Balears, es proposa que l'Estudi Ambiental Estratègic (EAE) tengui en compte, a més del contingut mínim detallat a l'Annex IV i el previst a l'art. 20 de la Llei 21/2013, els següents aspectes:

1. S'ha de distingir clarament el que es modifica amb la present Revisió respecte del Pla Especial de la Ruta de Pedra en Sec vigent: nous itineraris habilitar en camins existents, nous camins, possibles noves infraestructures de serveis i equipaments, canvis de normativa, millores camí, etc. El que s'ha d'avaluar ambientalment són les noves propostes de la present Revisió.
2. Si les actuacions que es proposen suposen una nova ocupació de territori (modificacions de traçat, aparcaments, instal·lacions serveis, etc.) s'han d'analitzar des del punt de vista ambiental, proposant alternatives d'ubicació i justificant l'alternativa escollida. També s'han de presentar alternatives, no només de traçat i ubicació de les diferents infraestructures, sinó de tipologia de ferms, materials de senyalització... escollint la més adequada des del punt de vista ambiental.
3. Avaluar en detall l'impacte de l'ús públic en el trams de les diferents etapes i variants. Detecció de punts conflictius i de possible sobrefreqüentació i solucions proposades.
4. Avaluar la integració dels itineraris de la Ruta de Pedra en Sec amb altres possibles itineraris oferts per altres Administracions (òrgan gestor del paratge natural de la Serra de Tramuntana, Ajuntaments...).
5. Anàlisi de la connexió de la Ruta amb el transport públic.
6. Concretar les mesures preventives i correctores a què fa referència el document d'abast en diferents apartats (fauna, hidrologia, paisatge...). Valorar si les mesures correctores proposades al Pla Especial actualment en vigor s'estan aplicant i si són efectives, sobretot amb l'increment d'ús públic que hi hagut en el darrers anys a la Serra, en cas contrari, proposar-ne de noves o millorar-ne les existents.
7. Un annex d'incidència paisatgística (article 10.5 de la Llei 12/2016) que identifiqui el paisatge afectat pel pla en qüestió, prevegi els efectes que produirà el desenvolupament del pla i defineixi les mesures protectores, correctores o compensatòries d'aquests efectes.
8. S'hauran de tenir en compte les diferents observacions realitzades als informes de les Administracions afectades.

Respecte a la tramitació s'ha de recordar que, per tal de donar compliment a l'art. 21 de la Llei 21/2013, el Consell de Mallorca ha de sotmetre a informació pública la versió inicial del Pla Especial de la Ruta de Pedra en Sec, acompanyat de l'Estudi Ambiental Estratègic, el qual s'haurà tengut en compte per a l'elaboració de la versió inicial del pla. Simultàniament, l'Ajuntament trametrà la versió inicial del pla i l'Estudi Ambiental Estratègic a les Administracions públiques afectades i a les persones interessades.

Les Administracions públiques afectades i el públic interessat que, com a mínim, s'ha de consultar són:

- Conselleria d'Agricultura, Medi Ambient i Territori:
 - DG Recursos Hídrics. Departament de Domini Públic Hidràulic, per afecció a APRs i torrents.
 - DG d'Espais Naturals i Biodiversitat, per el paratge natural de la Serra de Tramuntana i XN 2000, Espècies protegides i APR d'incendis.
 - DG d'Agricultura i Ramaderia.
- DG d'Emergències i Interior.
- Direcció Insular de Cultura i Patrimoni del Consell de Mallorca.
- Tots els Ajuntaments de la Serra de Tramuntana pels quals transcorre la Ruta de Pedra en Sec.
- Federació Balear de Muntanyisme i Escalada.
- Tramuntana XXI i altres associacions de propietaris de la Serra de Tramuntana.

Recordar que d'acord a l'establert a l'article 19.3 de la Llei 21/2013, de 9 de desembre, el document d'abast de l'estudi ambiental estratègic es posarà a disposició del públic a través de la seu electrònica de l'òrgan ambiental i l'òrgan substantiu.

Palma, 12 de maig de 2017
La cap de secció de la CMAIB

Maria Antònia Vanrell Cerdà